

התמודדות כלכלית עם נגיף הקורונה

שיעור מחנכת לחטיבה העליונה (י'-י"ב)

מטרות:

1. היכרות עם מושגים בסיסיים בכלכלה.
2. הבנה שכלכלה היא גם מדע וגם עמדה, זאת אומרת היא לא רק מערכת של תגובות ואיזונים אלא שיקוף של עמדות ותפישות עולם.
3. ניתוח משותף של המציאות הכלכלית בישראל ובעולם לאור הנגיף, לתת לתלמידים ולעצמנו כלים ביקורתיים לפרש את המציאות סביבנו.

למחנכת

בנון לעת כתיבת השיעור הזה מספר דורשי העבודה בישראל עומד על 815,727 בני אדם, 90% מהם בעקבות היציאה לחל"ת, בעוד שלפני משבר הקורונה, מספר דורשי העבודה בישראל עמד על כ-160 אלף בני אדם.

אנו עומדים בפתחו של משבר כלכלי כלל עולמי שעוד מוקדם לצפות את תוצאותיו או להעריך את היקף הפגיעה שלו. ההערכות הן שבישראל יהיו כמיליון וחצי מובטלים שבתום המשבר הזה לא כולם יוכלו לחזור לעבודה שלהם לפני המשבר, ישנם ענפים, תעשיות ובתי עסק שלא ברור איך יתאוששו מהמשבר הזה.

אנו יוצאים מתוך נקודת המוצא שהתלמידים שומעים חדשות, שומעים את הפרשנים, או חווים את הלחץ בבית, כתבנו את השיעור הזה במטרה להקנות מושגים בסיסיים מאוד בכלכלה ולהבין כי ההתמודדות עם המשבר היא לא תוצאה רק של חישובים מתמטיים כי אם החלטות ערכיות שמשקפות תפיסת עולם, החלטות אלו בעלות משמעויות מספריות וישפיעו על החיים של כולנו. ידע הוא כוח, עמדה משנה מציאות.

מהלך השיעור

חלק א' – הבנת המשבר הכלכלי שהקורונה מזמנת: 15 דק'

חלק ב' – הכרות עם מושגים כללים בכלכלה: גירעון, כלכלה מרחיבה וכלכלה מצמצמת- גישות בכלכלה שמבטאות תפישת עולם: 15 דק'

חלק ג' – התמודדויות של מדינות שונות בעולם עם המשבר, מה צריכה להיות ההתמודדות שלנו: 15 דק'

חלק א – הבנת המשבר הכלכלי (15 דק')

משימה – הבנת עומק המשבר הקורונה או: בואו נבין איך מתחולל מיתון

העלי לזום את המצגת וקראו יחד את הכותרת מגלובס "שמיים סגורים" הכתבה עוסקת בביטול הטיסות לישראל ומישראל סביב ההחלטה שכל מי שיגיע לארץ יכנס לבידוד של 14 יום, וסביב ההחלטה לא לאפשר לתיירים ממדינות מסוימות בעולם להיכנס לארץ בגלל חשש מהדבקה. הכותרת הזו תשמש אותנו במקרה בוחן להבין כיצד ההחלטה המוצדקת לסגור את השמיים משפיעה על המשק הישראלי ועל בעל חנות לחומרי בניין ברמת גן. בתוך המצגת ישנה דוגמא אחת למעגלי ההשפעה של ההחלטה הזו.

בקשי מהתלמידים לכתוב לעצמם דוגמאות נוספות לאיך ההחלטה "לסגור את השמיים" משפיעה, ומהן אדוות ההשפעה של ההחלטה הזו. לאחר כמה דקות של כתיבה בקשי ממספר תלמידים לשתף.

שאלי:

- מה אתם מבינים מהתרגיל הזה שעשינו יחד סביב כותרת אחת מהעיתון על השפעה הכלכלית של נגיף הקורונה על ישראל?
- מי נפגע מהמשבר הכלכלי של הקורונה?

למחנכת: לא בטוח שנוכל לקיים את הדיון הזה ב"לייב" כולם, כמובן שיהיה קל יותר להעביר את השיעור לחצאי כיתות, במידה ואתן מעבירות את השיעור לכיתה שלמה בזום, יש כל מיני מתודות לשיחה של הרבה אנשים כמו למשל להצביע ואת נותנת רשות, להפנות את השאלה כל פעם לתלמיד אחר והוא אומר את השם של הבא אחריו. זה דורש סבלנות רבה- בשאר השיעור נבקש שיענו על השאלות וישלחו לך במייל/ בוואטסאפ או במשוב.

חלק ב – מושגים בסיסיים בכלכלה (15 דק')

אמרי: אנחנו נצפה 3 דקות מתוך סדרה שהופקה בהוט "מגש הכסף", ודרכן ננסה להבין מהי כלכלה של "מדינת רווחה" ומהי כלכלה ניאו ליברלית. [לחצו כאן לצפייה:](#) לצפות מדקה 05:58 עד 9:30.

שאלי:

- הסבירו במילים שלכם- מהי גישה של מדינת רווחה?
- הסבירו במילים שלכם- מהי גישה ניאו-ליברלית?
- יש לכם דוגמאות מישראל לאחת מהגישות?

למחנכת: בהמשך הפרק שראינו, מסבירים לנו כיצד המהפך הפוליטי שהתרחש בשנת 1977 יצר גם מהפך כלכלי במדינה. חשוב שנחדד לתלמידים כי הכלכלה היא לא מדע מדויק. לכלכלה של משפחה יש גבולות ברורים, אך כלכלה של מדינה היא הרבה יותר דינאמית וניתנת לעיצוב על סמך השקפות עולם. ניתן לקרוא יותר על תקופת עליית הניאו-קפיטליזם בעולם בתקופת שלטונם של רונלד רייגן בארה"ב ומרגרט ט'אצ'ר באנגליה.

חלק ג – איך מדינות אחרות בעולם מתמודדות עם המשבר (15 דק')

מציגים לתלמידים דוגמאות לדרכי התמודדות של מדינות עם המשבר הכלכלי

בקשי מהתלמידים להחליט על כל דוגמה האם היא מייצגת מדינת רווחה (במדינה אחראית על מתן מענה לאזרח בבריאות, חינוך, בטחון כלכלי) או מייצגת ניאו-קפיטליזם (המדינה לא מתערבת ונותנת לשוק החופשי להתנהל ולבעלי ההון להוביל את השוק). הדוגמאות:

- טבלה עם מחירים על טיפולי בריאות לפי מדינות
- ארה"ב מעניקה 1,000 דולרים לכל אזרח לתקופה הקרובה
- צרפת מבטיחה שאף חברה לא תקרוס
- דנמרק תממן 75% משכר העובדים לחברות שלא ייפטרו את עובדיהן
- מדינות נותנות גב לעובדים באמצעות הזרמת כספים

שאלו

- איזה מדינות כלכלית הייתם רוצים שישראל תאמץ לתקופת החירום? (ניתן להציג לדוגמה את הטבלה שמתארת את גודל חבילות הסיוע של המדינות השונות להתמודדות עם משבר הקורונה)

סיכום: ביום יום הרגיל ובמיוחד דווקא בתקופת חירום, יש לנו כאזרחים האחריות לעצב את המדינה שלנו ולהחליט כיצד ייראה יום המחר. בעוד מסביבנו אנחנו שומעים הרבה אנשי מקצוע עם בשורות שחורות ואיומות, חשוב שנבחן את המציאות בעיניים ביקורתיות ולהבין כי גם בשעת משבר- עיצוב החיים נמצא בידיים של כולנו. כלכלת המדינה איננה רק מבוססת על מדע, היא גם מאוד מסתמכת על עמדת מנהיגינו. ראוי ונכון שנביע את דעתנו ועמדתנו על בחירותיהם והחלטותיהם של נבחרו הציבור שלנו בזמן ההתמודדות עם המשבר הנוכחי.